

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr.2019-17-27L
Rīgā

2020.gada 23.aprīlī

Nr. 6-6/11

Biedrībai “H”
adrese

Babītes novada pašvaldība
dome@babite.lv

zināšanai: **SIA „G”**
adrese

*Par ūdensapgādes un kanalizācijas
notekūdeņu attīrīšanas iekārtām*

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr.2019-17-27L, kas ierosināta pamatojoties uz biedrības “H” (turpmāk – Iesniedzēja) iesniegumu par Babītes novada domes (turpmāk – Dome) un Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) rīcību saistībā ar ūdensapgādes un kanalizācijas ārējo tīklu pieņemšanu ekspluatācijā.

Faktiskie un juridiskie apstākļi

1. Noskaidrojot pārbaudes lietā apskatāmās situācijas tiesiskos un faktiskos apstākļus, tiesībsargs ir pieprasījis un saņēmis informāciju no Domes un Pārvaldes, saņēmis datus no Tiesu informācijas sistēmas, un, distancējoties no Iesniedzējas privāttiesiskā strīda ar SIA „G” par minēto iekārtu faktisko lietošanu, sniedz šādu atzinumu.

2. Iesniedzēja lieto ūdens ieguves artēzisko urbumu, kas atrodas Sebru ielā W, Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novadā, kadastra numurs 8.....0095, (turpmāk – Sebru W) un sadzīves kanalizācijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas atrodas zemesgabalos Sīļukalna ielā I, Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novadā, kadastra numurs 8... .. 0114 (turpmāk – Sīļukalna I) un Strazdu ielā X, Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novada, kadastra numurs 8... .. 0217 (turpmāk – Strazdu X).

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2014. gada 26. novembra spriedumu lietā Nr. C33316511 par labu Iesniedzējai nodibināts personālservitūts: lietojuma tiesību uz ūdens sūkņu staciju kalpojošajam īpašumam Sebru W, lietojuma tiesību uz kanalizācijas attīrīšanas iekārtām Nr.1 kalpojošajam īpašumam Strazdu X, lietojuma tiesību uz kanalizācijas attīrīšanas iekārtām Nr.2 kalpojošajam īpašumam Sīļukalna I.

Iesniedzēja uzskata, ka minētās ūdensapgādes un kanalizācijas iekārtas neatrodas nekustamajos īpašumos Sīļukalna I un Strazdu X, līdz ar ko Pārvaldes atzinumi par būvju gatavību ekspluatācijai un sekojoši Domes lēmumi par minēto būvju pieņemšanu ekspluatācijā esot prettiesiski. Iesniedzēja uzskata, ka tādējādi ar minēto iekārtu izmantošanu tiek apdraudēta cilvēku drošība.

3. Ūdenssaimniecības pakalpojumu centralizētā kanalizācijas un ūdensapgādes sistēma noteikta ar Detālplānojumu nekustamajam īpašumam „J” ar kadastra numuru 8.....0071, kas apstiprināts ar Domes 23.09.2009. saistošajiem noteikumiem Nr.30 „Par detālplānojuma nekustamajam īpašumam „J”, kad.Nr.8... .. 0071 apstiprināšanu”¹ (turpmāk – Detālplānojums). Secināms, ka Detālplānojums izstrādāts nekustamajam īpašumam “J” ar kadastra numuru 8... .. 0071, kura kopējā platība detālplānojuma izstrādāšanas laikā bija 6,7 ha. Atbilstoši nekustamā īpašuma “J”, kadastra numurs 8... .. 0071, zemesgrāmatas nodalījuma Nr. 1.....319 ierakstiem pēc atdalīšanas nekustamais īpašums sastāv no zemes gabala 0.1407 ha platībā un tam pievienota inženierbūve – ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli.

2007.gada 23.aprīlī Babītes pagasta padomes izpilddirektore ir apstiprinājusi 2007.gada 19.aprīļa Aktu (Kods 07 00028 8048) “Par Ūdensapgādes un kanalizācijas ārējo tīklu Rīgas rajona, Babītes pagasta Sēbruciema nekustamajā īpašumā “J” (kadastra numurs 8... .. 0071) pieņemšanu ekspluatācijā” (turpmāk – Akts), ar kuru ir pieņemta ekspluatācijā ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu sistēma, tai skaitā kanalizācijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un ūdenssūkņu stacija detālplānojuma “J” teritorijā.

Tiesībsargs konstatē, ka Detālplānojums, kas ietver adresu priekšlikumus, apstiprināts pēc Akta apstiprināšanas.

Dome ir paskaidrojusi², ka konkrētajā strīdā adresācijas jautājumiem nav nozīmes. Dome nevar komentēt Dienesta izdotā dokumenta saturu vai tā kļūdas, tomēr skatot būvniecības dokumentus kopsakarā ar attīrīšanas iekārtu faktisko atrašanos dabā un īpaši ievērojot faktu, ka 2007.gada 19.aprīlī ar Aktu ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli atbilstoši būvprojektam un būvatļaujai ir pieņemti ekspluatācijā, Domei nav šaubu par to likumību.

Pārvalde paskaidroja³, ka saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3.panta pirmās daļas 1.punktu un Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums” 3.punktu tehniskos noteikumus Pārvalde izsniedza plānotai, nevis esošai darbībai. Tādējādi 2007. gada 5.aprīlī izsniegtie Atzinumi Nr.87, 89, 90 un 91 par būves gatavību ekspluatācijai tika izsniegti pēc toreizējās faktiskās situācijas, analizējot un izskatot Valsts vienotajā

¹ Pieejams: https://geolatvija.lv/geo/tapis3#document_10258.

² Babītes novada pašvaldības 2020.gada 25.februāra atbilde Nr. 2-3.1/20/435-N “Par ūdensapgādes un kanalizācijas ārējiem tīkliem”.

³ Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes 2020.gada 26.marta atbilde Nr.2.3/2628/RI/2020 “Par informācijas sniegšanu”.

ģeotelpiskajā informācijas portālā esošo informāciju (<https://geolatvija.lv/geo/tapis#>), veicot pārbaudes Sēbruciemā un ņemot vērā tā brīža iesniedzēja iesniegumā minēto.

Dome ir iesniegusi tiesībsargam 2019.gada 18.jūnija Atzinumu Nr.18062019-97 par divu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu atrašanos Sīļukalna I un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas atrašanos Strazdu X un tās tiek ekspluatētas.

4. Iesniedzēja ir vērsusies Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par patvaļīgas būvniecības konstatēšanu. Pieteikumā Iesniedzēja norādījusi, ka kanalizācijas iekārtas, kas ietilpst kopējā ūdens sistēmā, Īpašumos nav izbūvētas un pieņemtas ekspluatācijā atbilstoši būvprojektam, jo to atrašanās vieta nesaskan ar projekta dokumentācijā norādīto. Saskaņā ar 2005.gada 16.decembrī pašvaldības būvvaldē akceptēto tehnisko projektu ūdensapgādes un kanalizācijas ārējiem tīkliem Sīļukalnu I bija projektētas divas vietas attīrīšanas iekārtām un attiecīgi katrai no tām kanalizācijas sūkņu stacija, savukārt Strazdu ielā X bija projektēta viena vieta kanalizācijas attīrīšanas iekārtām. Iesniedzēja uzskata, ka saskaņā ar Aktu Īpašumos neviena iekārta netika izbūvēta.⁴

Administratīvā rajona tiesa 2019.gada 28.oktobrī lietā Nr.A42020519 norāda, ka pieteicējs, proti, Iesniedzēja piekritis pieteikuma priekšmetam par patvaļīgas būvniecības minētajos īpašumos konstatēšanu, ko tiesa ir pārbaudījusi un konstatējusi, ka Sīļukalna I 2007.gada 9.jūlijā ir atdalīts no nekustamā īpašuma "J", savukārt Strazdu X 2008.gada 29.jūlijā ir atdalīts no nekustamā īpašuma Strazdu Y. Līdz ar to Administratīvā rajona tiesa secināja, ka Pārvaldes atzinumu un Akta sastādīšanas laikā minētās adreses tiesiski neeksistēja. Tiesa, aplūkojot būvprojekta ģenplānu kopsakarā ar ortofotokartes izdruku no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas, konstatē, ka tieši Sīļukalna I un Strazdu X faktiski ir projektētas būves, kas pēc tam ar Aktu ir atzītas par derīgām ekspluatācijai. Administratīvā rajona tiesa uzskata, ka Pārvaldes strīdus atzinumi Nr.87 un Nr.89 ir attiecināmi uz būvēm, kas atrodas pašreizējā Sīļukalna I, bet atzinums Nr.90 attiecas uz būvi pašreizējā Strazdu X. Administratīvā rajona tiesa norādīja, ka kļūdas Pārvaldes norādītajās adresēs, kas atbilstoši adrešu priekšlikumu shēmai, ir blakus īpašumi Sīļukalna I, būves projektētas netika un tās faktiski dabā arī neeksistē, par ko administratīvajā lietā strīda nebija. Administratīvā rajona tiesa uzskatīja, ka šādai Pārvaldes kļūdai nav ietekmes uz būvniecības tiesiskumu, kā arī tā netraucē būves identificēt ne dabā, ne būvprojektā. Savukārt Pārvaldes atzinumā Nr.90 norādītā adrese Strazdu iela Y atbilda tolaik esošajai faktiskajai situācijai, jo īpašuma sadalīšana veikta pēc atzinuma sniegšanas, kad arī jaunizveidotajam īpašumam tika piešķirta adrese Strazdu X.

Administratīvā rajona tiesa norādīja, ka tas, ka konkrētās adreses nebija izveidotas atzinumu sniegšanas un Akta sastādīšanas laikā, kā arī tas, ka atzinumos Nr.87 un Nr.89 kļūdaini norādītas adreses, kas faktiski atrodas blakus pašlaik esošajam Sīļukalna I, nemaina to, ka faktiski dabā esošās kanalizācijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ir izbūvētas būvprojektā paredzētajās vietās, kam ir izšķiroša nozīme, vērtējot, vai būvdarbi atbilst būvprojektam. Līdz ar to Administratīvā rajona tiesa patvaļīgu būvniecību nekonstatēja un nolēma noraidīt Iesniedzējas pieteikumu.

Nepiekrītot Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.oktobra spriedumam lietā Nr.A42020519, Iesniedzēja iesniedza apelācijas sūdzību un Administratīvā apgabaltiesa

⁴ Latvijas Republikas Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu nama 2019.gada 28.oktobra spriedums lieta Nr. A42020519. Lietā 04.04.2020. iesniegta kasācijas sūdzība.

2020.gada 18.martā lietā Nr.A420202519 pieņēma lēmumu izbeigt tiesvedību administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz Iesniedzējas pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Domei konstatēt nekustamajā īpašumā Sīļukalna I un nekustamajā īpašumā Strazdu X veiktu patvaļīgu būvniecību.

Nepiekrītot Administratīvās apgabaltiesas lēmumam, Iesniedzēja iesniedza kasācijas sūdzību.

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 17.panta pirmo daļu tiesas pienākums, izskatot jebkuru lietu, ir noskaidrot objektīvo patiesību. Savukārt saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 11.panta pirmajā daļā noteikto valsts iestādēm, sabiedriskajām un politiskajām organizācijām, citām juridiskajām un fiziskajām personām ir pienākums respektēt un ievērot tiesu neatkarību un tiesnešu neaizskaramību.

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 16.pantu spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu, turklāt „atbilstoši tiesiskās paļāvības principam ikvienai personai ir tiesības paļauties, ka tiesas rīcība ir tiesiska un konsekventa, līdz ar to spēkā stājies tiesas nolēmums rada pārliecību par noteiktas tiesiskās attiecības kompetentu novērtējumu ar saistošu spēku”.⁵

Līdz ar to norādītā problēmsituācija savu galīgo noregulējumu iegūs, kad norādītās situācijas izskatīšana un noskaidrošana pēc būtības tiks izlemta tiesā un likumā noteiktajā kārtībā spēkā stāsies spriedums administratīvajā lietā.

5. Attiecībā par minēto iekārtu drošumu Dome ir paskaidrojusi, ka par notekūdeņu iekārtu “drošumu” ir atbildīgs operators - Iesniedzēja saskaņā atļauju piesārņojošai darbībai, par kurās izvirzīto nosacījumu ievērošanas un izpildes kontrole ir Pārvaldes kompetencē.

Pārvalde ir paskaidrojusi, ka Iesniedzējai ir spēkā esošas šādas atļaujas/apliecinājumi:

- 1) Strazdu X – notekūdeņu attīrīšanas iekārta - 01.02.2011. ir izsniegts apliecinājums C kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.RI11IC0015;
- 2) Sīļukalnu I divas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas - 01.02.2011. izsniegts apliecinājums C kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.RI11IC0014, kas 16.03.2018. tika aizstāts ar atļauju B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI18IB0010;
- 3) Sebru W – pazemes ūdens ieguves urbums - 29.04.2011. ir izsniegta Ūdens resursu lietošanas atļauja Nr.RI11DU0009.

Pārvalde paskaidroja, ka nevar sniegt atzinumu, ka minētās iekārtas ir drošas lietošanā. Pārvaldes kompetencē neietilpst drošības izvērtēšana. Saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 31.janvāra noteikumu Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” 20.punktu Pārvalde atļaujas nosacījumos iekļauj šajā punktā noteiktās prasības un attiecīgi arī kontrolē izsniegto atļauju nosacījumu izpildi un ievērošanu, savukārt šo noteikumu 1.3.apakšpunkts nosaka pienākumu piesārņojošās darbības veicējam, proti, Iesniedzējai kontrolēt piesārņojošo vielu emisijas apjomu ūdenī, veikt monitoringu un sniegt attiecīgu informāciju reģionālajai vides pārvaldei.

Pārvalde informēja, ka 2020.gadā ir veikusi vairākas pārbaudes Sīļukalna I, kā arī Pārvalde jau iepriekš ir konstatējis problēmas Iesniedzējas apsaimniekošanā esošo

⁵ Osis M. „Īpašs protests civilprocesā” // „Jurista vārds”, Nr.45(588), 10.11.2009.

notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbībā, kuras bija saistītas ar konfliktu starp personu A un SIA „G” par komunālo pakalpojumu sniegšanu un/ vai piekļuvi iekārtām.

6. Atbilstoši Tiesu informācijas sistēmas datiem Administratīvās rajona tiesa Rīgas tiesu namā 2019.gada 14.oktobrī ir pieņēmusi spriedumu administratīvajā lietā Nr.A420250818⁶, kurā skatījusi strīdu starp Iesniedzēju un SIA „G” par to, vai apstākļos, kad Iesniedzējai ir nodibināts personālservitūts uz strīdus iekārtām, tai ir izsniegtas atbilstošas atļaujas un tā faktiski nodrošina ūdenssaimniecības pakalpojumus iepriekš norādītajās adresēs, SIA „G” ir tiesības saņemt tādas pašas atļaujas, tādu pašu darbību veikšanai konkrētajā pašvaldības teritorijā. Administratīvā rajona tiesa konstatēja, ka lietā nepastāv strīds, ka šobrīd Iesniedzēja vienīgā izmanto ūdens sūkņu staciju un kanalizācijas iekārtas, uz kurām nodibināts personālservitūts.⁷

Administratīvā rajona tiesa norādījusi, kaut tas ir privāttiesisks strīds starp Iesniedzēju un SIA „G” kā pieteicēju šajā lietā, tomēr tam ir būtiska nozīme, jo lietas izskatīšanas laikā esošie faktiskie apstākļi liecina, ka pieteicēja bez Iesniedzējas piekrišanas nevarēs izmantot ar atļauju piešķirtās tiesības. Administratīvā rajona tiesa konstatējusi, ka pieteicējai ar patapinājuma līgumu nekustamais īpašums, uz kura atrodas ūdens ieguves vieta, pieteicējai nodots lietošanā ar mērķi nodrošināt ūdensapgādi tiem nekustamajiem īpašumiem, kuriem Iesniedzēja sniedz šo pakalpojumu. Administratīvā rajona tiesa norādīja, ka pieteicējas rīcībā nav zemes īpašuma lietošanas tiesības apliecinošs dokuments, proti, tikai patapinājuma līgums ar konkrētā nekustamā īpašuma īpašnieci personu A nav pietiekams, lai apstiprinātu pieteicējas tiesības netraucēti lietot ūdens ieguves avotu, jo tai ir nepieciešams saņemt arī Iesniedzējas kā šīs lietas lietotājas piekrišanu.⁸

Atbilstoši Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem, SIA „G” šobrīd ir Sīļukalna I, Sebru W un Strazdu X nekustamo īpašumu īpašiece. Vienlaikus ir konstatēts, ka minētajos īpašumos uz personālservitūta līguma pamata ir nostiprināta lietojuma tiesība uz minētajām iekārtām arī trešajai personai.

7. Administratīvā rajona tiesa, pieņemot 2019.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.A420250818 ir taisījusi blakus lēmumu lietā Nr.A420250818, kas stājies spēkā 2019.gada 14.oktobrī. Administratīvā rajona tiesa lietā Nr.A420250818 norādīja, ka šīs lietas apstākļi liecina, ka ir izveidojusies dalīta ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izmantošanas situācija. Proti, nekustamie īpašumi, uz kuriem atrodas minētie tīkli un iekārtas, atrodas personas A⁹ īpašumā. Vienlaikus Iesniedzēja vienīgā izmanto ūdens sūkņu staciju un kanalizācijas iekārtas, uz kurām nodibināts personālservitūts un tā faktiski nodrošina ūdenssaimniecības pakalpojumus ciematā “K”. Administratīvās rajona tiesa norādījusi, ka no lietas materiāliem izriet, ka starp Iesniedzēju un SIA „G” izveidojies ilgstošs konflikts, kas ir saistīts tieši ar personālservitūta izmantošanu. Administratīvā rajona tiesa ir norādījusi, ka minētā konflikta dēļ var būt apdraudēta

⁶ Administratīvās rajona tiesa Rīgas tiesu nama 2019.gada 14.oktobra spriedums administratīvajā lietā Nr.A420250818, kas ir pārsūdzēts apelācijas instancē 2019.gada 27.novembrī.

⁷ Administratīvās rajona tiesa Rīgas tiesu nama 2019.gada 14.oktobra spriedums administratīvajā lietā Nr.A420250818 mOtīvu daļas 12.punkts.

⁸ Turpat, motīvu daļas 16.punkts.

⁹ Situācijas vērtējums uz 2019.gada 14.oktobra. Atbilstoši Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem, SIA „G” ir Sīļukalna I, Sebru W un Strazdu X nekustamo īpašumu īpašiece.

kvalitatīvu pakalpojumu pieejamība un iespēja nodrošināt pakalpojuma lietotājus ar nepārtrauktiem pakalpojumiem.¹⁰

Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 14.oktobra blakus lēmumu lietā Nr.A420250818 nolēmusi vērst Domes uzmanību uz Ūdenssaimniecības pakalpojumu likumam un Domes 2017.gada 22.februāra saistošajiem noteikumiem Nr.4 “Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Babītes novadā” neatbilstošu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas kārtību Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novadā, tajos nekustamajos īpašumos, kuros ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus nodrošina Iesniedzēja.

Dome ir paskaidrojusi¹¹, ka pašvaldības institūcijas nekādas aktivitātes saistībā ar minēto spriedumu neveiks, jo ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai izbūvētās ietaises ir privātipašums. Tā kā Iesniedzējai attiecīgajās zemes vienībās par labu nodibināts personālservitūts un tas nostiprināts zemesgrāmatās, kā to paredz Civillikuma 1235. pants, tas ir uzskatāms par likumīgu un ir saistošs arī valsts pārvaldei. Attiecībā uz Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 1. panta 12.punktā norādīto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēja definīciju, kas nosaka, ka “ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs – persona (komersants vai iestāde), kas sniedz noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus pakalpojumu sniegšanas teritorijā”, Dome ir secinājusi, ka Iesniedzēja neatbilst šajā punktā norādītajai definīcijai, jo likumdevējs kā šādu pakalpojumu sniedzēju ir noteicis komersantu vai iestādi, nevis biedrību. Tajā pat laikā no Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma anotācijas neizriet, ka likumdevējs būtu vēlējis pārtraukt esošo ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu, ja pakalpojumu sniedzējs neatbilst likumā noteiktajām prasībām. Tomēr Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma pārejas noteikumi regulē līgumu, kurus noslēguši sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji, spēkā esamību, nesniedzot regulējumu attiecībā uz tām personām, kas sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus līdz minētā likuma spēkā stāšanās brīdim, bet pēc šā likuma spēkā stāšanās neatbilst tajā noteiktajām prasībām. Atbilstoši Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma Pārejas noteikumu 3.punktam – līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai noslēgtie pakalpojuma līgumi par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu ir spēkā līdz līgumos noteiktajam beigu termiņam un uz tiem attiecināmi šā likuma 6. panta ceturtās daļas 3. punktā minētie sabiedriskā ūdenssaimniecības pakalpojuma līguma noteikumi, proti, jau iegūtās tiesības paliek neskartas.

Secinājumi un rekomendācija

Atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15.pantā noteiktajam, viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tostarp, ūdensapgādi un kanalizāciju.

Kā ir atzinis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa), pienākums organizēt komunālos pakalpojumus nozīmē, ka pašvaldībai ir jānodrošina iedzīvotājiem iespēja saņemt attiecīgos komunālos

¹⁰ Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama 14.102019. blakus lēmums lietā Nr.A420250818, stājies spēkā 14.10.2019.

¹¹ Babītes novada pašvaldības 2020.gada 25.februāra atbilde Nr. 2-3.1/20/435-N “Par ūdensapgādes un kanalizācijas ārējiem tīkliem” tiesībsargam.

pakalpojumus. Tas, vai pašvaldība minētos pakalpojumus sniedz pati vai deleģē to sniegšanu privātpersonai, ir pašvaldības izvēle¹².

No minētā izriet, ka likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētā pašvaldības autonomā funkcija nav interpretējama tā, ka pašvaldībai visos gadījumos ir pienākums atrisināt faktisko komunālo pakalpojumu sniegšanu savā teritorijā. Jāņem vērā, ka pašvaldības rīcība, realizējot likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto funkciju, ir publiski tiesiska, līdz ar to arī obligāti saistoša attiecībā uz pašvaldības teritorijas iedzīvotājiem tiktāl, ciktāl tā ir ar tiesību aktiem noteikusi, ka iedzīvotājiem tiks nodrošināta pieeja pakalpojumam. Proti, pašvaldībai ir pienākums radīt iespēju, kuras ietvaros iedzīvotājiem var nodrošināt attiecīgo pakalpojumu saņemšanu.

Attīstot teritoriju, pašvaldībai likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētā pašvaldības autonomo funkciju Dome ir realizējusi, izstrādājot Detālpārplānojumu.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka vietējā pašvaldība organizē ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā. Vietējās pašvaldības dome nosaka pašvaldības iestādi, kas pašvaldības administratīvajā teritorijā sniedz sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus un citus noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus, vai pilnvaro komersantu sniegt sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus, noslēdzot ar to līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu visā pašvaldības administratīvajā teritorijā vai tās daļā.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma mērķis ir veicināt kvalitatīvu un vides prasībām atbilstošu ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību, lai nodrošinātu pakalpojumu lietotājus ar nepārtrauktiem un drošiem pakalpojumiem, līdzsvarojot vides aizsardzības, dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas un sabiedrības ekonomiskās intereses.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka “Pašvaldības pastāvēšanas jēga ir vienoti, pašvaldības līmenī, veikt tos uzdevumus, kurus iedzīvotāji nevar īstenot kopīgi. Proti, privātpersonu finanšu resursi un pieejamie tiesiskie instrumenti, darbojoties individuāli, var ne tikai būt nepietiekami kopīgu mērķu sasniegšanai, bet arī apdraudēt citus mērķus, kuru labad ir nepieciešama un nereti stingri regulēta rīcība kādā jomā, piemēram, vides aizsardzība, personu drošība. Ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā pašvaldība ir atbildīga ne tikai par normatīvo aktu izstrādi, kas ļautu iedzīvotājiem organizēties un īstenot ūdenssaimniecības sistēmu, bet arī par tās reālu funkcionēšanu.”¹³

Pārbaudes lietas izskatīšanas laikā konstatētie fakti liek tiesībsargam secināt, ka Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novadā kopumā iedzīvotāji nevar būt pārliecināti un paļauties uz nepārtrauktu kvalitatīvu un drošu ūdenssaimniecības pakalpojuma saņemšanu. Nav šaubu, ka situācijas sarežģītību nosaka fakts, ka ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai izbūvētās ietaises ir privātpašums. Tomēr fakts, ka Sīļukalna I, Sebru W un Strazdu X pieder SIA „G”, kura arī vēlas sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumu, pie kam uz minētajām iekārtām ir nostiprināta lietojuma tiesība vēl trešajai

¹² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 16.februāra spriedumu lietā Nr.SKA-16/2009. Minētajā spriedumā runa ir par siltumapgādes pakalpojumiem, taču atziņa ir izdarīta attiecībā uz komunālo pakalpojumu piegādi vispār, līdz ar to tā attiecināma arī uz konkrēto situāciju.

¹³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018. gada 20.jūnija spriedums Nr. SKA-170/2018 lietā Nr. A420349813.

personai, kā arī publiskajā telpā izskanējusī informācija par strīdiem un ūdensapgādes problēmām, nerada pārliecību par nepārtrauktu un drošu pakalpojuma nodrošināšanas iespējamību. Vienlaikus vērā ņemams apstāklis, ka SIA „G” pieder nekustamais īpašums “J”, Babītes pagastā, Babītes novadā, kadastra numurs 8.....0071 (turpmāk – J), uz kura atrodas būve – ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli (būves kadastra apzīmējums 8.....0071001), uz kuriem Iesniedzējai nav nodibināts personālservitūts.

Ievērojot minēto un Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 14.oktobra blakus lēmumā norādīto, tiesībsargs secina, ka Sēbruciemā, Babītes pagastā, Babītes novadā Dome savu autonomo funkciju – nodrošināt nepārtrauktus un drošus komunālos pakalpojumus, varētu pildīt labai pārvaldībai atbilstošāk.

Labas pārvaldības princips nozīmē, ka valsts kalpo iedzīvotājiem un valsts un pašvaldības iestādēm savas funkcijas jāpilda efektīvi un lietderīgi, proti, tā, lai tā sasniegtu vajadzīgo rezultātu iedarbīgi un labā kvalitātē.

Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likuma 2.pantā definēts, ka nekustamo īpašumu atsavina valsts aizsardzības, vides aizsardzības, veselības aizsardzības vai sociālās nodrošināšanas vajadzībām, sabiedrībai nepieciešamu kultūras, izglītības un sporta objektu, inženierbūvju un inženierkomunikāciju būvniecībai vai transporta infrastruktūras attīstībai, kā arī citu sabiedrības vajadzību nodrošināšanai, ja šis mērķis nav sasniedzams ar citiem līdzekļiem.

Tiesībsargs aicina Domi izvērtēt iespēju un aspektus nekustamo īpašumu Sīļukalna I, Sebru W, Strazdu X un J atsavināšanai sabiedrības vajadzībām.

Rekomendācijas īstenošanai tiesībsargs nosaka piecu mēnešu termiņu.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu